

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного та фінансового права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету О.С.Яра
«10» серпня 2016 року

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри адміністративного
та фінансового права
Протокол № 1 від «29» серпня 2016 року
Завідувач кафедри В.І. Курило

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Адміністративний процес**

Напрямок підготовки: 6.030401 «Правознавство»

Освітній ступень: «Бакалавр»

Факультет юридичний

Розробник: к.ю.н., старший викладач Гончарук Лідія Юріївна

Київ – 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни Адміністративний процес

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань		
Напрямок підготовки	Правознавство 6.030401	
Спеціальність		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	108	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)		
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	4
Семестр	7	7
Лекційні заняття	32 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	32 год.	8 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	44 год.	96 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 3 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – одержання студентами знань з теоретичних питань адміністративно-процесуального права та адміністративної юрисдикції, отримання навиків роботи в процесі застосування адміністративно-правових норм, а також адміністративного судочинства та вміння їх практичного застосовування.

Завдання:

2. розкрити поняття, предмет, завдання адміністративного процесуального права, його місце в системі адміністративного права України та структуру;
3. розкрити поняття та структуру адміністративного процесу, а також відмінності між юрисдикційними адміністративними провадженнями та адміністративними процедурами;
4. розкрити сутність процедурних проваджень;
5. розкрити поняття та завдання адміністративного судочинства;
6. з'ясувати принципи адміністративного судочинства;
7. розкрити організацію адміністративного судочинства;
8. з'ясувати статус учасників адміністративного процесу;
9. навчити студентів загальним засадам провадження в адміністративному суді.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

10. поняття, предмет, завдання та структуру адміністративного процесу;
  11. співвідношення адміністративного процесу з іншими структурними елементами права України;
  12. сутність, принципи, загальні засади процедурних проваджень, а також порядок реалізації основних з них;
  13. суть адміністративної юрисдикції, її відмінність від інших видів юрисдикційної діяльності, особливості адміністративного судочинства;
- основні положення законодавства України, щодо адміністративного процесу;

вміти:

- правильно і вміло застосувати норми права і володіти тими знаннями, які мають безпосереднє значення для практичної роботи майбутнього спеціаліста;
  - працювати з законодавчими актами, нормативними документами і втілювати в життя набуті знання та навички з дисципліни «Адміністративний процес»;
14. скласти процесуальні документи в порядку адміністративного судочинства та адміністративних процедур;
  15. давати правову характеристику конкретних ситуацій в процесі та аналізувати адміністративно-правові акти.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Адміністративний процес, як складова галузь правової України

Поняття адміністративного процесу України. Норми адміністративного процесу. Адміністративно-процесуальні правовідносини.

Тема 2. Адміністративний процес та адміністративні провадження

Сутність адміністративного процесу та його зміст. Докази в адміністративному процесі. Процесуальні строки. Заходи процесуального примусу в адміністративному процесі.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 3. Процесуальні відносини в сфері управлінської діяльності

Провадження в сфері управління. Провадження за зверненням громадян.

Тема 4. Адміністративне судочинство в Україні

Організація адміністративного судочинства в Україні. Підвідомчість та підсудність справ адміністративному суду.

Тема 5. Провадження з адміністративного судочинства

Провадження в суді першої інстанції. Перегляд судових рішень. Виконання судових рішень в справах адміністративного судочинства.

Тема 6. Адміністративно-деліктні провадження

Загальні положення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Провадження в справах про адміністративні правопорушення

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с. р.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1													
Тема 1. Адміністративний процес, як складова галузь правової системи України	20	6	6				8	22	2	2			18
Тема 2. Адміністративний процес та адміністративні провадження	18	6	6				6	18		2			16
Разом за змістовим модулем 1	38	12	12				14	40	2	4			34
Модуль 2													
Тема 3. Процесуальні відносини в сфері управлінської діяльності	20	6	6				8	20		2			18
Тема 4. Адміністративне судочинство	20	6	6				8	16	2				14
Змістовий модуль 2.	40	12	12				16	34	2	2			32
Модуль 3													

Тема Адвокатське самоврядування	5.	16	4	4			8	18	2				16
Тема Дисциплінарна відповідальність адвоката	6.	14	4	4			6	16		2			14
Разом змістовим модулем 3	за	30	8	8			14	34	2	2			30
Усього годин		108	32	32			44	108	6	8			96

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття адміністративно-процесуального права України	6
2	Норми адміністративно-процесуального права	6
3	Адміністративно-процесуальні правовідносини	6
4	Суб'єкти адміністративно-процесуального права	6
5	Сутність адміністративного процесу та його зміст	4
6	Докази в адміністративному процесі	4

6. Методи навчання

4. Лекції
5. Семінарські заняття
6. Самостійна робота

7. Форми контролю

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Контроль за засвоєнням дисципліни проводиться постійно і поділяється на три види: вхідний, поточний, підсумковий.

Вхідний – за тестовими завданнями на знання основних юридичних категорій та понять в галузі правознавства

Поточний – проводиться у формі контрольних робіт, що складаються з теоретичних та практичних занять в розрізі тем окремих змістових модулів, а також опитування на практичних заняттях, тестування

Підсумковий – здійснюється за кредитно-модульною системою оцінювання знань і умінь студентів.

Матеріали, що стосуються методів контролю знань студентів, представлено у Навчально-методичному комплексі дисципліни.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1	Поточний контроль			Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (скзамен чи залік)	Загальна кількість балів
	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4					
0-100	0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})}{K_{ДНС}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{ДНС} = K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K_{ЗМ}^{(1)} = \dots = K_{ЗМ}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)})}{n} + R_{ДР} - R_{ШТР}.$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$ додається до $R_{пр}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{пр}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначенні оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО -непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік	35-59

		(позитивну оцінку)	
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01-34

9. Методичне забезпечення

1. Мамочка Р.В. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Адміністративний процес» для студентів юридичного факультету / Р. В. Мамочка / Київ: – 2012. – 59 с.

10. Рекомендована література

Основна

1. Авер'янов В. Б. Процесуальний аспект адміністративного права: особливості тлумачення // Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К.: Факт, 2003. — С. 39—43.

2. Авер'янов В. Становлення нової доктрини українського адміністративного права // Юридичний вісник України. — 2007. — № 28. — 14—20 лип. — С. 1, 5.

3. Адміністративна відповідальність: Зб. законодавства України про адміністративну відповідальність / Упоряд.: Е. Ф. Демський, В. І. Махно. — К.: Магістр-XXI сторіччя, 2005. — 400 с.

4. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 496 с.

5. Адміністративна процедура та адміністративні послуги: Зарубіжний опит і пропозиції для України / Автор-упорядник В. П. Тимошук. — К.: Факт 2003. — 496 с.

6. Адміністративна юстиція: Європейський досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда. — К.: Факт 2003. — 536 с.

7. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. — Т. 1. Загальна частина / Ред. кол. В. Б. Авер'янов (голова). — К.: Юридична думка, 2004. — 584 с.

8. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. — Т. 2. Особлива частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова) та ін. — К.: Юридична думка, 2005. — 624 с.

9. Адміністративне право України: Підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. — К.: Юрінком Інтер, 2005. — 544 с.
10. Бандурка О. М., Тищенко М. М. Адміністративний процес: Підручник для вищих навч. закладів. — Рос. мовою. — К.: Літера ЛТД, 2001. — 336 с.
11. Бахрах Д. Н., Ренов Є. Н. Производство по делам об административных правонарушениях: (Пособие для слушателей народных университетов). — М.: Знание, 1989. — 96 с.
12. Бачун О., Головань О. Повернення до питання компетенції адміністративних судів // Юридичний вісник України. — 2007. — 9—15 червня.
13. Берлач А. І. Адміністративне право України: Нвч. посібник для дист. навч. — К.: Ун-т “Україна”, 2005. — 472 с.
14. Бородін І. Л. Адміністративна юрисдикція: Монографія. — К.: Істина, 2007. — 160 с.
15. Виконавче провадження: законодавство та судова практика // Бюлетень законодавства та юридичної практики України. — 2003. — № 9. — 448 с.
16. Гіжевський В. Демський Е. Про систему адміністративного права // Юридична Україна. — 2004. — № 4. — С. 9—11.
17. Голосніченко І. П., Стахурськаий М. Ф. Адміністративний процес: Навч. посібник / За заг. ред. І. П. Голосніченка. — К.: ГАН, 2003. — 256 с.
18. Голосніченко І., Стахурський М., Золотарьова Н. Попереднє адміністративне розслідування як стадія провадження в справах про адміністративні проступки // Право України. — 2002. — № 2 — С. 26—30.
19. Демський Е. Адміністративний процес як окрема галузь права // Віче. — 2006. — № 7—8. — С. 40—42.
20. Демський Е. Ф. Вступна лекція: адміністративний процес як окрема галузь права в правовій системі України // Кодекс адміністративного судочинства України. — К.: Магістр-XXI сторіччя, 2006. — С. 3—11.
21. Демський Е. Ф. До питання про адміністративну відповідальність юридичних осіб // Юридичний вісник України. — 2002. — № 33—34.
22. Демський Е. Ф., Ковальський В. С., Демський С. Е. До питання про відповідальність юридичних осіб // Вісник господарського судочинства. — 2002. — № 4. — С. 168—176.
23. Коліушко І. Б., Авер'янов В. Б., Тимошук В. П., Куйбіда Р. О., Голосніченко І. П. Адміністративна реформа для людини (науково-практичний нарис). — К.: Факт, 2001. — 72 с.
24. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: Монографія. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 528 с.
25. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — 544 с.

26. Комзюк А. Т., Бевзенко В. М., Мельник Р. С. Адміністративний процес України: Навч. посібник. — К.: Прецедент, 2007. — 531 с.
27. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія. — К.: Атіка, 2005. — 352 с.
28. Кузьменко О. В., Гуржій Т. О. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За ред. О. В. Кузьменко. — К.: Атіка, 2007. — 466 с.
29. Лунев А. Е. Вопросы административного процесса // Правоведение. — 1992. — № 2. — С. 43.
30. Ляш А. О. Докази і доказування у кримінальному судочинстві: Навч. посібник / А. М. Ляш, С. М. Стахівський; За наук. ред. Ю. М. Грошевого. — К.: Університет “Україна”, 2006. — 185 с.
31. Методичні вказівки про порядок притягнення до адміністративної відповідальності порушників законодавства у сфері захисту рослин: Затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 6 вересня 2000 р. № 170.
32. Молдован В. Питання компетенції адміністративних судів першої інстанції // Юридичний вісник України. — 2007. — 12—18 травня.
33. Організація судової влади в Україні: Перший аналіз нормат. змісту Закону України “Про судоустрій України” / А. О. Селіванов, Є. В. Фесенко, Н. С. Рудюк та ін.; За наук. ред. А. О. Селіванова. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 112 с.
34. Основи адміністративного судочинства в Україні: Навч. посібник для юридичних факультетів та юридичних клінік) / За заг. ред. Н. В. Александрової, Р. О. Куйбіди. — К.: Конус-Ю, 2006. — 256 с.
35. Посібник для органів місцевого самоврядування щодо застосування Кодексу адміністративного судочинства України // В. В. Кравченко, О. Ю. Янчук, Е. Ф. Демський. — К., 2006. — 93 с.
36. Селіванов А. О. Адміністративний процес в Україні: реальність і перспективи розвитку правових доктрин. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. — 67 с.
37. Сорокин В. Д. Административный процесс и административно-процессуальное право. — СПб.: Изд-во Юрид. ин-та, 2002. — 474 с.
38. Стариков Ю. Н. Административная юстиция. Теория, история, перспективы. — М.: НОРМА, 2001. — 304 с.
39. Стахурський М. Ф. Адміністративно-процесуальне законодавство потребує оновлення // Право України. — 2001. — № 60. — С. 49—51.
40. Стефанюк В. С. Судовий адміністративний процес: Монографія. — Харків: Консум, 2003. — 464 с.
41. Судова практика Вищого адміністративного суду України // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. — 2006. — № 12. — 416 с.

42. Тимошук В. П. Адміністративні процедури за участю громадян // Державне управління: проблеми адміністративної теорії та практики / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. — К.: Факт, 2003. — С. 195—211.

43. Тихомиров Ю. А. О концепции развития административного права и процесса // Государство и право. — 1998. — № 1. — С. 3—18. (13).

44. Хазанов С. Д. Административные процедуры: определение и систематизация // Рос. юрид. журнал. — 2003. — № 1. — С. 59—65.

45. Шишкін В. Завдання адміністративного судочинства // Право України. — 2005. — № 11. — С. 11—14.

46.

Допоміжна

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково-практичний коментар; За ред. С. В. Ківалова, О. І. Харитонової / С. В. Ківалов О. І. Харитонova, О. М. Пасенюк, М. Р. Аракелян та ін. — Харків: Одиссей, 2005. — 552 с.

2. Кодекс Украины об административных правонарушениях: Научно-практический комментарий. — Харьков: Одиссей, 2000. — 1008 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України - <http://zakon.rada.gov.ua>